

תפארת רפאל

מיסודו של הראשון לציון מרן רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל

עלון תורה והלכה לכל בני המשפחה

יוצא לאור ע"י תלמוד תורה ומפעלי חסד
"תפארת רפאל" עטרת שרה"
ע"ש רבי רפאל זביחי בן פינחס זצ"ל ע"ש מנ"י שרה זביחי בת דינה ע"ה
נוסדו בשנת תשכ"ז (1967) בתל אביב

פְּרָשָׁת: בְּהָר - בְּחֻקֹּתַי

עֶלּוֹן מס': 2,128 | תשפ"ו

ליקט וערך: הרב רפאל זביחי שליט"א
רב בק"ק "תפארת רפאל" תל-אביב

העלון נוסד בשנת תשמ"ה (1985)
בידי הרב שלמה זביחי שליט"א

היו ניסים - בדורנו!

פרשתנו (בהר) פותחת במצות השמיטה. בזמננו, ברוך השם, שומרים המוני חקלאים את דיני השמיטה, ורבבות מקפידים לקנות אך ורק בחנויות המורשות, מתוך ביטחון בקדוש ברוך הוא וידיעה ודאית שאין מפסידים משמירת מצוות בהידור, אלא רק מרוויחים מכך! אבל פעם - לפני חמישים ושישים שנה - זה לא היה פשוט, כלל וכלל לא! החקלאים החרדים נזקקו לגבורה נפשית רבה לעמוד איתנים ומחושים - והם ניצחו בתוקף אמונתם, וראו ניסים מופלאים.

סיפר רבה של קוממיות (מושב חרדי באזור דרום השפלה בקרבת העיר קריית גת), הגאון רבי בנימין מנדלסון זצ"ל: לאחר שנת השמיטה תשי"ב (1952) לא היו להם חיטים לזריעה, אלא חיטים שצמחו ביישובים חילוניים בשנת השמיטה - ומהם לא רצו לזרוע. לאחר מאמצים מרובים, מצאו בקיבוץ אחד גרעיני חיטה מלפני שנתיים, גרעינים שבורים ומתולעים שלא היו ראויים לזריעה. המוכרים עצמם צחקו עליהם, והזהירו שלא יזרעו חיטים אלו - חבל על המאמץ, ועל הנזק: עשרים אלף לירות של אז?! לא זו בלבד, אלא שכל הישובים החילוניים חרשו את הקרקע - כהכנה לזריעה - וזרעו את שדותיהם בסוף שנת השמיטה. ואילו בקוממיות לא חרשו אז, כמוכון, וגם לא בתחילת שנת תשי"ג - ובחול המועד סוכות לא עבדו - ולא חרשו אלא בתחילת חשון. באותה שנה, לא ירדו גשמים בתחילת החורף. וכל אלו שחרשו בסוף השמיטה וזרעו בתחילת השנה, נרקבו הזרעים בקרקע היבשה. חקלאי קוממיות זרעו כאמור בעיצומו של החורף, ומיד החלו לרדת גשמי ברכה, והחיטים השבורים והמתולעים גדלו והצליחו ועשו פרי לתפארת, וזאת בזמן שבכל הסביבה לא היה יכול כלל - ויהי לנס!

חמש שנים לאחר מכן, בשנת תשי"ז, החליטה הסוכנות לנטוע פרדסים בכמה יישובים, ביניהם גם קוממיות. אבל היישוב החרדי העמיד תנאי; שיתחייבו לשמור את כל הלכות השמיטה לפי הוראת הרב, הסוכנות סירבה, והיישוב עמד על דעתו, למרות שבעבודת הפרדס היו אמורות להתפרנס כמה משפחות ולהביא רווחה למושב. לבסוף, דיבר הרב עם מנהל הפרדסים והסביר לו בדברים נרגשים היוצאים מן הלב כמה חשובה מצוה זו וכמה נכונים הם למסור נפשם עליה, והלה התפעל והסכים כי דיני השמיטה יישמרו כהלכתם בפרדס בקוממיות, והשקיעו בו כחצי מיליון לירות. שנת השמיטה הגיעה, והרב נתן את ההוראות המדוייקות. מנהלי הפרדס, אגרונומים מנוסים, הזהירו את הרב שלדעתם הוא מסכן את קיום הפרדס, והסכום העצום שהושקע בו יירד לטמיון.

הרב עצמו נשא עיניו למרום ואמר: "ריבונו של עולם, בזכות שמירת המצווה, תעזור לנו שלא יתחלל שם שמים על ידינו. שלא יאמרו שהחרדים המיטו על ראשם שואה כלכלית בגלל דביקותם במצוות!" לקראת סוף שנת השמיטה, בא אל הרב מנהל הפרדסים, מר ויגודסקי, ואמר לו: "אני אחראי מטעם הסוכנות של שנים עשר פרדסים, שבכולם עבדו כרגיל, מלבד הפרדס בקוממיות שבו שמרו על הוראות הרב בקפדנות, ולא עשו בו את הדרוש לפי דעתנו - והנה, הפרדס בקוממיות הצליח הרבה יותר מכל שאר הפרדסים: אמור נא לי, מהו סוד הדבר?" **סיפר הרב:** "ואמרתי לו, שה'אני מאמין' הראשון הוא, שהבורא יתברך הוא לבדו עשה עושה ויעשה לכל המעשים. ולפי שאנו עשינו את רצונו בפרדס - הוא הצליח אותו!" **"וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית, הן לא נזרע ולא נאסף את תבואתנו. וצוית את ברכתי לכם בשנה הששית, ועשת את התבואה לשלש השנים".**

שֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע (כה, ג) - אם תשמור שמיטה כראוי, אני מבשרך שתזרע שדך **שש שנים**, ולא תצטרך למוכרה. והעברת שופר תרועה בחדש השבעי (כה, ט) - ראשי תיבות **תשובה**, על ידי קול השופר מתעורר האדם לתשובה. **תעבירו שופר בכל ארצכם** (כה, ט) - ראשי תיבות **שבת**, לומר שדוקא תקיעות של יובל דוחין שבת, מפני שהן בבית דין. (בעל הטורים) "**בַּיּוֹבֵל**" - בגימטריה 50, הן 50 שנות היובל.

וְכִי יָמוּךְ אֶחָיד וּמִטָּה יָדוֹ עִמָּךְ וְהַחֲזַקְתָּ בּוֹ (כה, לה) - הפסוקים הקודמים נאמרו בלשון רבים, אבל כשהתורה מדברת על עזרה ותמיכה לעני היא מדברת בלשון יחיד - "כי ימוך אֶחָיד... והחזקת". כי כשיש צורך לעזור למישהו נוטים בני-אדם להעביר את המשימה לזולת, בטענה שהשני קרוב יותר, עשיר יותר וכדומה. **לכן התורה מדברת בלשון יחיד**, ואומרת: עליך החובה לחזק את ידי העני, ואל תפסור את עצמך בטענה שאחר יעשה זאת. (אלשיך)

אִם בַּחֲקֵתִי תֵּלְכוּ וְאֵת מִצְוֹתַי תִּשְׁמְרוּ (ויקרא כו, ג) - ראשי תיבות **אבות**. כאשר אדם מתנהג בדרך אבותיו, הרי הוא הולך בחוקות התורה. ואף יש כאן רמז לגואלי עם ישראל מגלויותיהם. "**אם**" - אהרן משה מגלות מצרים, וגם אסתר ומרדכי מגלות פרס, ואליהו ומושיח מגלותנו המרה. (מנחה בלולה)

וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב (כו, מב) - האבות נכתבו שלא בסדר הרגיל, מפני שהעולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים. **יעקב** נזכר כאן הראשון שהוא כנגד **תורה** ככתוב "תַּתֵּן אֲמֶת לַיַּעֲקֹב", אחריו **יצחק** שהוא כנגד **עבודה** ככתוב "פָּתַח יַעֲקֹב", ואחר כך **אברהם** שהוא מידת **החסד** ככתוב "חֶסֶד לְאַבְרָהָם". ומהו הלשון "**אף**" אצל יצחק ואברהם? מפני שיצא ממנו עשו, ומאברהם יצא ישמעאל.

שָׁנָה המגיד **מדובנא** עבר פעם ליד בית כנסת, בו התקיים מופע של חזן מפורסם, ורבים ביקשו להיכנס אל שערי ולהקשיב לקול הזמרה, אך השומרים שבפתח הבית עיכבו בעדם מלהכנס ודרשו מהם כרטיסים שנרכשו בדמים מרובים. השומרים אף לא היססו להכות את הנכנסים והטילו עליהם את אימתם. אמר המגיד: "תמה אני על המפרשים שמתאמצים להסביר את הפסוק '**וּמִקֵּדְשִׁי תִירָאוּ**', והנה לפנינו פירוש פשוט, שתהיו יראים מהשומשים שבפתח בית הכנסת שלא יכו אתכם..."

מוֹשָׁגִים בִּיהוּדוֹת

אֵייר

בכ"ה באייר תש"ה, **נכנע הצבא הגרמני** ללא תנאי לצבאות בעלות הברית. ומלחמת העולם השנייה, בה נספו כשישים מיליון בני אדם ובתוכם שישה מיליון יהודים הי"ד, באה אל קיצה.

בכ"ו באייר ד'תש"ב, **נפטר רב סעדיה גאון (רס"ג)** מגאוני בבל, ראש ישיבת סורא בבגדאד. היקף מפעלו הספרותי היה גדול ביותר: הוא כתב ספרים בענייני הלשון העברית ודקדוקה, פיוטים, פרשנות מקרא, ונושאים תאולוגיים ופילוסופיים. בתחומים רבים הוא נחשב למייסד וראשון. כמו כן, הוא הראשון שלחם בקראים בכלים ספרותיים ושיטתיים.

בכ"ו אייר תק"ו (1746), **נפטר רבי משה חיים לוצאטו (הרמח"ל)**. יליד איטליה, אשר בערוב ימיו עלה לארץ ישראל דרך אמסטרדם ונפטר בעכו. הרמח"ל כתב כשמונים ספרים ורוב ספריו עוסקים בקבלה, חלקם במוסר והנהגות ה', וספרי שירה. בין ספריו: 'מסילת ישרים' אשר הפך לספר יסוד המרכזי והבסיסי ביותר בתנועת המוסר, והשפיע על עולם הישיבות עד היום הזה.

סיפור השבוע

"את שבתתי תשמרו" (כו, ב)

על מרו רבינו עובדיה יוסף ציוץ"ל שנולד בערב שבת, נאה להמליץ את דברי הגמרא (שבת קנו): "מי שנולד בערב שבת יהיה מחזר אחרי המצוות" ופירש רש"י: "שכן דרך ערב שבת לחזר אחר מצוות שבת". כזה היה רבינו, שחזר אחרי מצוות השבת כל ימי חייו! **סיפור פרשת העברת ה"משחן"** בשבת בשלהי שנת תשנ"ט (1999), זכור כיום שבו רבינו יצא מגידרו. ה"משחן" - טורבינה ענקית לייצור חשמל, הועבר בכבישי הארץ לתחנת הכוח באשקלון בלילות שבת. זאת משום שאת המשחן היה צריך להעביר במהירות איטית של 10 קמ"ש לשעה, מה שגרם לחסימת התנועה בקטעי כבישים שבהם עבר. הנוגעים בדבר הסבירו, כי מדובר בשיקולי בטיחות הגובלים בפיקוח נפש של ממש, והובטח גם שכל הפועלים העוסקים במבצע העברת המשחן יהיו גויים בלבד. כשנודע לרבינו במוצאי שבת, כי אכן המשחן מועבר בשבת, ומרבית הפועלים והנהגים יהודים, כפי שחשפו העסקנים על ידי שחקרו וביררו את הדבר, היה רבינו נסער מאוד בצערו על חילול השבת שנעשה בפרהסיא של המדינה. ממחרת השבת סירב רבינו לקבל קהל, וזימן אליו את כל שלווחיו בכנסת (רבינו הורה "הוציאו כל איש מעלי") ואז פנה לחברי הכנסת וצעק בכאב רב: "תראו מה עושים כאן בארץ ישראל!" "אתם לא יודעים מה עבר עלי כל השבת, ורקו לי את התפילות, אמרו לי 'אתה מתפלל בזמן שאתה עושה חילול שבת'". אחר כך סיים רבינו בכאב עצום: "אם האחראי על כך לא יפוט, אנחנו פורשים מהקואליציה!". **רבינו כתב במשך ימי חייו אין ספור דפים וגיליונות, שמהם יצאו ספריו הרבים והמפוארים, ועתידיים לצאת עוד ספרים נוספים, אך הפלא הוא שסיים את כתיבתו דווקא בהלכות שבת...**

יוסיף דעת

שמואל הנביא

שמואל הנביא, בנם של אלקנה וחנה, משבט לוי בני קהת. היה נזיר מיום היוולדו. נביא, ומנהיג עם ישראל בסוף תקופת השופטים, בין פטירתו של עלי הכהן להמלכתם של שאול המלך ודוד המלך. **לשמואל היו שני בנים - יואל ואביה**. עוד בטרם לידתו הוקדש שמואל, על ידי חנה אמו, לעבודת ה' במשכן, והובא למשכן שילה עוד בהיותו פעוט, שם גדל וחונך על ידי עלי הכהן, שהיה הכהן הגדול והשופט של אותה תקופה. **סיפור לידתו** מובא בהרחבה בספר שמואל א': לאבי, אלקנה היו שתי נשים: חנה ופנינה. לפנינה היו עשרה בנים, וחנה הייתה עקרה, ללא יכולת ללדת בדרך הטבע. באחת הפעמים בהן עלה אלקנה ומשפחתו למשכן ה' בשילה, נדרה חנה נדר, כי את הבן שייוולד לה תקדיש לעבודת ה'. כאשר נולד שמואל, קיימה חנה את נדרה, ובהיותו בן שנתיים הביאה אותו למשכן בשילה, לשרת את ה' ולעבדו, בהדרכתו של עלי הכהן.

'תפילת חנה' היא ההפטרה הנקראת לאחר קריאת התורה ביום א' של ראש השנה. זוהי התפילה שהתפללה חנה בהיותה עקרה, ואכן נענתה וילדה את שמואל. **מתפילה זו למדו חז"ל הלכות תפילה רבות**. תוכנה של תפילה זו היא תפילת הודיה של חנה אמו של שמואל הנביא, ולאחר מכן לקט פסוקים שונים. מקובל לומר תפילה זו לאחר הדלקת נרות שבת, **כסגולה לזרע של קיימא ולגידול קל**. על פי מנהגי הספרדים, התפילה נאמרת בכל בוקר קודם תפילת שחרית, **והיא סגולה להכיר את המזיקים והמקטרגים על התפילה**, שהרי נאמר בה: "ה' יתנו מריביו עלי".

שמואל הנביא נפטר בגיל 52, זמן קצר לפני סיום תקופת מלכותו של שאול המלך ונקבר ברמה, עירו. **קיימת מחלוקת האם יום פטירתו של שמואל הנביא הוא כ"ח באייר או כ"ט באייר**. בשני הימים הללו פוקדים עשרות אלפי יהודים את קברו, הנמצא ברמה, בסמוך לשכונת רמות הירושלמית.

יוסיף חקמה

החיבור בין הפרשיות

בשבת זו ישנם 2 פרשיות מחבורות, בהר - בחוקות. בפרשת בהר, יש 34 מצוות, ובפרשת בחוקות, ישנם עוד 12 מצוות. **בפרשת בהר, מלבד מצוות השמיטה, ישנה מצוות היובל המופיעה לאחריה**, שבה מצוה התורה: "וְסִפַּרְתָּ לְךָ שִׁבְעַת שָׁבָתֹת שָׁנִים שִׁבְעַת פְּעָמִים וְהָיוּ לְךָ יָמֵי שִׁבְעַת שָׁבָתֹת הַשָּׁנִים תִּשַׁע וָאַרְבָּעִים שָׁנָה". בעצם בשנת החמישים, יש לנו פעמיים שמיטה - פעם אחת שמיטה, בשנה הארבעים ותשע, ובשנה לאחר מכן, בשנת החמישים, שוב יש לנו שנה נוספת שהאדמה מושבת. דבר נוסף שישנו בשנה הזאת - משחררים עבדים, ועוד דבר שקורה בשנת היובל - האדמות שאנשים לקחו בחכירה במהלך שנים, חוזרים בחזרה לבעליהם בשנת היובל. אם כך, יש לנו כאן שתי מצוות - **מצוות היובל ומצוות השמיטה**.

ידוע לכולם, שבשנה שאיננה מעוברת, אלא שנה פשוטה, אנו מחברים במהלך השנה, כמה וכמה פרשות. מהי סיבת החיבור של פרשות בהר - בחוקות? אלא החיבור הוא בכך שפרשת בהר מדברת על מצוות השמיטה ומצוות היובל, ובפרשת בחוקות, מדברת התורה על העונשים שישנם לאותם אנשים, שלא שומרים שמיטה ויובל. **כמו שאומרת התורה, לאחר הקללות שמופיעות בפרשת בחוקות (כו, לד): "אֲזַ תִּרְצֶה הָאָרֶץ אֶת שְׁבַתְתֶּיהָ כֹּל יְמֵי הַשָּׁמָה וְאַתָּם בָּאֶרֶץ אֲיִבִּיכֶם אֲזַ תִּשָּׁבַת הָאָרֶץ וְהִרְצַת אֶת שְׁבַתְתֶּיהָ. כֹּל יְמֵי הַשָּׁמָה תִּשָּׁבַת אֶת אֲשֶׁר לֹא שְׁבַתְתֶּיכֶם בְּשַׁבְּתֶיכֶם עָלֶיהָ..."** אומרת התורה, אם תהיה חובת גלות ותיגלו מן הארץ, זה יהיה כעונש על מה שישבתם בארץ ישראל ולא רציתם להפקיר את אדמתכם. אומר הקב"ה: אני אמרתי להפקיר את השדות, ואתם אחזתם בשדות, ולא רציתם להפקיר אותם... אני אגרש אתכם! **הקב"ה מגלה אותנו, כעונש על אי שמירת השמיטה**. אם כך ניתן להסביר, שהמצווה עצמה, מופיעה בפרשת בהר ואילו העונש, מופיע בפרשת בחוקות...

הודעה משמחת! חומש מהודר ביותר עם התפילות ליום השבת!

זכינו והוצאנו לאור ספר חמשת חומשי התורה בכרך אחד מהודר ומפואר, בצירוף ההפטורות לפי כל המנהגים, כולל התפילות ליום השבת בנוסח עדות המזרח ומורן רבינו עובדיה יוסף צוק"ל. סדר האותיות חדש ומדויק, אותיות מאירות עיניים. מודפס על נייר בייבל כרום, וכריכה חדשנית ומפוארת. פירוש רש"י ותרגום אונקלוס בניקוד מלא, עם פירושי חז"ל. **ניתן להשיג בטלפון מס': 1800-260-260 או 0522-456-777**

בתמונות: הרבנים שליט"א מקבלים את החומש המפואר מראש המוסדות הרב שלמה זביחי שליט"א

הרב זמיר כהן שליט"א

הרב יגאל כהן שליט"א

הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

אימרת השבוע

"כל המזכה את הרבים, אין חטא בא על ידו. וכל המחטיא את הרבים, אין מספיקין בידו לעשות תשובה" (אבות ה' יח)

עֵשֶׂה לָךְ רֵב

מדור ההלכה על פי הראשון לציון הגאון
מזן רבינו עובדיה יוסף זצוק"ל

הלכות אונאה שאלה ופיקדון

- א. אסור להונות את חבירו בין במקחו בין בממכרו, ואיזה מהם שהונה עובר בלאו. ובקרקע אין דין אונאה, ויש אומרים שהוא דוקא אם הוסיף על המחיר מחצית המחיר. וכל זה במקום שהוא חייב להשיב את האבידה - שיהיה מוכח שהיא אבידה, ולא תהיה מדעת [הפקר], ושיהיה בה שווה פרוטה, ושיהיה סימן בגופה או במקומה, ושהיה מטפל בה אם הייתה שלו, ושתהיה של מי שחייב להשיב אבידתו. אבל אם חסר אחד מכל אלו אינו חייב להשיב את אבידתו.
- ב. הנותן מתנה לחבירו, בין קרקע בין מטלטלין, אין המקבל זוכה במתנה אלא באחד מהדרכים שהקונה זוכה בהם. אבל בדברים בעלמא לא זכה המקבל, אלא כל אחד יכול לחזור בו. הנותן מתנה מחמת אונס שאנסוהו ליתן, אינה מתנה, אפילו אם אינו מוסר מודעה, אם ידעינן שהדבר הוא באונס, אינה מתנה.
- ג. המזכה לחבירו מתנה על ידי אחר, כיון שהחזיק הזוכה בנכסים או בקרקע, או שהגיע השטר לידו, זכה המקבל, ואין הנותן יכול לחזור בו, ויד המקבל על העליונה, אם רוצה מקבל ואם אינו רוצה אינו מקבל. במה דברים אמורים שאמר לו זכה במתנה זו לפלוני, אבל אם אמר לו הולך לפלוני מנה זה, יכול לחזור בו כל זמן שלא הגיע לידי המקבל.
- ד. אין אדם זוכה במתנה לחבירו עד שיהיה הזוכה גדול ובן דעת. אחד איש ואחד אשה. אבל העכו"ם אינו זוכה, הואיל ואינו ראוי לשליחות.
- ה. משודך שרוצה לנתק קשר השידוכין מפני שנודע לו מצוואת רבי יהודה החסיד שלא ישא אשה כשם אמו, ושלא יהיה שם החתן כשם חמיו, וטוען שהוא כמקח טעות, ורוצה לפטור עצמו מן הקנס, העיקר לדינא לפוטרו מהקנס, דמאן דקפיד קפדינן בהדיה.
- ו. השואל ספרי גמרא ופוסקים מחבירו ונאנסו מידו, פטור לשלם דמי הספר לבעלים, ואין להוציא ממון מן המוחזק.
- ז. קטן שקיבל לשמור איזה חפץ, אין בו דיני שומר, ולכן אם מסרו חפץ לקטן לשמור עליו, והחפץ אבד או נגנב וכדומה, אין לחייב את הקטן כלל, ואינו צריך לשלם גם לאחר שיגדיל.

הודעה משמחת לעם ישראל

לקראת תג השבועות מוקד התהילים העולמי "תפארת רפאל" שמח להציג בפניכם לאחר עמל רב את ספר התהילים המדויק והמפואר באותיות מאירות עיניים כולל טעמי המקרא, ובכריכה מהודרת בצירוף תפילות וסגולות מרבותינו הקדושים.

ניתן להשיג במחיר עלות בטלפון מספר: 1800-260-260

בכל ראש חודש ניתן להתקשר למוקד ולקבל פרקי תהילים קבועים לאמירה בכל החודש יחד עם כלל עם ישראל

הזמנים לפי לוח "אור החיים" המבוסס על פסקי מרן הגר"ע יוסף זצ"ל

ירושלים	תל אביב	חיפה	באר שבע	ניו יורק
7:08	7:07	7:10	7:07	7:41
8:00	7:59	8:01	7:59	8:47
8:54	8:51	8:54	8:51	9:13

עלון השבוע מוקדש לעילוי נשמת הצדיק הגדול
רבי **עמרם ציון אזולאי** זצ"ל

בן רבי **שלום מרדכי ועישה** זצ"ל

נפטר ב- כו' אייר תשנ"ט

יהי רצון שיעמוד בתפילה על משפחתו להצלחתם
ברוחניות ובגשמיות, ועל כלל עם ישראל - אמן

פְּרִשֶׁת הַשָּׁבוּעַ בְּהַר - בְּחֻקֵּי (אבות - פרק ה')

הַפְּטָרָה

"ה' עָזָר"

ירמיה טז'

תלמוד תורה לבנים
שיעורי תורה ויהדות לבנות
כולל ובית מדרש
כנסים תורניים
קירוב רחוקים
מכון הוצאת ספרים וחקר כתבי יד
דאגה לרווחת החיילים בצה"ל
עזרה לנזקקים
הדרכה רוחנית לעולים חדשים
מוקד עולמי לאמירת תהילים
שבועון תורני

לקבלת העלון בדואר - במייל או לתגובות: refael260@gmail.com

הנצחה לזכר יקירכם ותרומות - נא לשלוח לתלמוד תורה ומפעלי חסד "תפארת רפאל"
המשרד: רח' קפלנסקי 1, קרית שלום, ת.ד. 12015 תל אביב, טל. 1-800-260-260